

SLOVENSKI UČITELJ.

Glasil
krščansko mislečih

učiteljev
in vzgojiteljev.

VERI, VZGOJI, PODUKU.

IV. Letnik

V Ljubljani 1. junija 1903.

Št. 11.

Zavožena struja.

Pred nekaj leti se je pojavila med učiteljstvom neka nova struja, ki se je popolnoma oklenila socialno-demokratskih načel. Nastopila je s programom, ki je moral očarati vsacega učitelja, če ni imel toliko treznega razuma, da je spoznal slepilno vabo.

Popolna stanovska avtonomija, prosta volitev nadzornikov in drugih višjih predstojnikov, razredi z najvišjim številom trideset učencev. Poleg tega se je zahtevala izločitev veronauka iz ljudske šole in popolna neodvisnost od cerkve. Zadnje točke programa so dovolj jasno izražale smer vsega gibanja.

Imenovala se je stranka mladih ali „jungovcev“ in nastopila je z ono živahnostjo in vztrajno agitacijo, s katero se odlikujejo socialno-demokratske organizacije. A še bolj je deloval kruti terorizem.

Komaj je jungovska stranka na Danaju dobila nekaj moči, znala je s surovim nasiljem vdušiti vsak odpor. V listu „Freie Lehrerstimme“ je bil vedno pripravljen „pranger“, in na ta „pranger“ so postavili vsacega, kdor se je drznil črhiti besedico zoper socialno-demokratske učiteljske voditelje ali kdor se je drugače krenil, kakor so mu ukazali. Celo zasramovanja na ulicah in napadov se niso ustrašili, če je bilo treba ožigosati kakenga nasprotnika. Takih ljubeznivosti je zlasti mnogo izkusil ravnatelj Moser, predsednik „Katol. učiteljske zaveze“.

Med učiteljstvom so namenoma gojili sovraštvo, razpor; nezadovoljnost z gmotnimi razmerami so tirali do obupa. Vse je merilo na to, da si pripravijo učitelje za orodje svojim prekucijskim socialno-demokratskim namenom. In to gibanje se je z Dunaja širilo proti jugu, zlasti po Štajerskem in je našlo ugodna tla celo med slovenskimi učitelji!

A le par let je trajala slava. Danes je stranka že popolnoma propadla. Zadnje deželnozborske volitve so ji izpodmaknile tla. Ljudstvo je vstalo kakor en mož in treščilo liberalizem in socialno demokracijo ob tla. Zdaj se je učiteljstvo začelo zavedati, da ga loči od ljudstva globok prepad, da je napravilo zaupanje rodbine in da hudo trpi ugled vsega stanu. In kmalu so se začele pojavljati zahteve po novi taktiki.

Socialno-demokratski voditelji so sicer še vedno s terorizmom izkušali udušiti odpor in si ohraniti moč, a bilo je zaman. Na stotine dunajskih učiteljev je zapustilo „jungovsko“ društvo in se pridružilo svojim katoliškim kolegom.

Sedanjo situacijo prav dobro označujejo dogodki na zadnjem učiteljskem shodu, dne 19. maja t. l. Socialni demokrat Seitz, ki velja za voditelja jungovcev, je sklical splošni učiteljski shod, kjer je imel s štirimi tovariši vred poročati o svojem delovanju v okrajnem šolskem svetu dunajskem. Doba njegovega zastopništva je namreč pošla in 27. maja se imajo vršiti nove volitve v okr. šolski svet. Na tem shodu so doživeli „jungovci“ popoln poraz. Na stotine krščanskih učiteljev in učiteljic se je zbralo ob določeni uri pred zborovalno dvorano, da izrazijo svojo nezadovoljnost z dosedanjimi zastopniki učiteljstva in si postavijo svoje lastne kandidate! Seitz in njegove privržence je spreletela groza ob tolikem številu opozicijskih učiteljev. Dve uri niso nikogar pustili v sobo. Slednjič so poklicali trideset dela vcev socialnih demokratov na pomoč, da bi iztirali iz sobe vsacega, kdor bi se jungovskim kolovodjem upal ugovarjati. Ti socialni demokrati so zasramovali in surovo napadali navzoče učitelje in učiteljice (katerih je bilo čez 500).

Mnogo so jih iztirali iz dvorane. Tako so s surovo silo preprečili, da ni bila jungovska klika obsojena.

Dostojni del učiteljstva se ni hotel pretepati s surovimi demokratičnimi delavci in je zapustil dvorano.

Takoj potem pa se je vršil protestni shod krščanskega učiteljstva, kjer se je Seitzu in njegovim tovarišem izrekla nezaupnica in obsodilo njih postopanje.

Za prihodnje volitve v okr. šolski svet je krščansko učiteljstvo dunajsko izdalo poseben oklic in postavilo svoje kandidate. Ni dvoma, da bode zmagalo z veliko večino.

Tako je v kratkem času odgospodarila teroristična jungovska stranka. Njena moč je strta. Dunajsko učiteljstvo se je začelo zavedati, da mora stati na strani ljudstva in spoštovati njegove ideale. Kdaj bode ta zavest prodrla tudi pri nas?

LISTEK.

Črtice iz učiteljskega življenja.

V.

V letošnji veliki noči sem obiskal svojo sestrično in njenega sinčka, petletnega Vladka. Ker je imela sestrična mnogo opravka z gospodinjstvom, sva bila večkrat z Vladkom prav sama. In takrat sem si ga posadil na koleno in mu pripovedoval zgodbe. Pazno me je poslušal mali deček. Gledal mi s črnimi očesci na usta, kakor bi hotel vsako besedo sproti uganiti.

Nekoč, ko sem mu bil ravno dovršil povest o „rudeči kapici“ — me Vladko prav otročje-zaupno pogleda in reče: „Čuj striček! Ali ti nič ne veš praviti o ljubem Jezusu? Veš, mamica mi toliko, toliko pripoveduje. To najraje slišim!“

„O seveda vem“, mu odgovorim. „Pa veš kaj, Vladko, pripoveduj ti meni, kar ti je pravila mamica.“

Kar začel je ta pristrčni, mali Vladko. Vedel mi je povedati vse o trpljenju Izveličarjevem in sicer natančno vse podrobnosti, da sem bil presenečen. Občudoval sem — ne otroka, pač pa njegovo mater.

Ko sva prišla do kronanja, pristavi dobro dete: „Veš stric, mamica so rekli, da vsakokrat Izveličarja s trnjem zabodem, kolikorkrat sem nemaren. Zdaj pač ne bom nikoli več. Kaj ne, potem ljubega Jezusa ne bo tako bolelo?“ —

O blaga mati, kako te je otrok umel! In poreče naj še kdo, da so verski nauki previsoki za otroško naravo. Pa še kako jasni so mu. Le prav jih je treba razložiti, njihovu duhu primerno. V srcu jih naj ima vzgojitelj, in našel bo izvestno pravih besed.

Od mojega nečaka, z mehkim pobožnim srčecem so mi krenile misli na družega otroka, ki je bil pred nekaj leti še prav tako ljub in srčan. A lani sem ga našel popolnoma izpremenjenega. Videl ga nisem kacij šest let in zdaj mi je bil živa podoba, kako napuh in ošabnost okamení srce, da, celó nežno srce otrokovo.

Pokopavali so njegovega očeta, ki mi je bil drag prijatelj. Prišel sem malo pred pogrebom. Kot velikomestni bogataš je imel sijajen sprevod: voz prvega razreda, štirje opremljeni konji, — vencev pa kacij petdeset.

Zalujoča vdova je šla za njim — in mati njegova, stara, a še zeló čvrsta dama. Edini sinček pa, očetov največji zaklad, njegov ljubljeneč Dragotin je hotel iti po vsej sili z menoj. V roke so mu dali velik šopek duhtečih vrtnic — zadnji pozdrav za očeta. — Dasi še le star 11 let, je hodil kakor gospodič elegantnih, mirnih korakov zraven mene.

Jaz sem gledal na rakev in mislil na blagega moža, ki je spal v njej. Mnogo lepih ur sva preživela skupaj. In zdaj? Za vedno sem ga izgubil. Solza se mi prikraše na oči.

„Čujte gospod, ali se vam ne dopade ta elegantni voz in konji v svečani opravi?“

Vzdramim se in pogledam na Dragotina, ki me je z nekakim ponosom opozoril na razkošno pogrebno okrasje.

Nisem mu mogel odgovoriti. — Ta pa še nadaljuje:

„Ti venci so pa menda vredni dvesto goldinarjev, kaj ne? Takih nima vsakdo.“

„Tiho, Dragec, tiho! Moli za očeta“, mu zašepetam.

A on me nekako ozbiljno pogleda in reče:

„Saj molijo duhovniki. Mamà pa so že plačali včeraj deset maš!“

Bilo mi je, kakor da mi je kdo z ledeno roko prijel za srcè in ga stisnil. —

Prišli smo na pokopališče. Žena je skoro omedlela. Mati pokojnika je ihtela na glas in se obnašala prav teatralično. — Dragotin pa je vrgel svoj šopek v odprti grob in rekel: „Z Bogom, oče!“ Oko mu je bilo suho. Besede so ga bili dobro naučili. —

Pri skupnem obedu smo se zopet sešli. Tedaj je bil najprej prepir, ker Dragotin ni hotel uživati juhe, ampak si je vbil v glavo, da mora imeti gulaš z rudečo papriko.

Ko mu ga priné iz gostilne, je bil mir.

Pri obedu smo se spominjali blagega pokojnika. Teklo je marsikaj solz. Le sinko ni nobene prejokal. Pač, ko ni takoj dobil gulaša! — —

In v njegovi navzočnosti so ga hvalili, kako vro se je držal pri pogrebu. Občudovali so ga, da je pravi korenjak. —

Izprva nisem vedel — ali prav razumem ali ne. — No — slednjič je vso družbo zabavala mati pokojnikova. Pripovedovala nam je šale in dovtipe iz humorističnih listov. Tako so slednjič pozabili, zakaj so se pravzaprav sešli.

Stara gospa je bila modernoverna in — zelo bogata — in prav tako vzgojen njen vnuk Dragotin. T.

Reforme računskega pouka na ljudskih šolah.

(Odlikovano konferenčno poročilo.)

Na predek! Ta beseda velja za geslo modernim težnjam. Vse-povsod se javlja nov razvoj, pokret v znanosti in umetnosti, izboljševanje v strokah obrti in rokodelstva, javljajo se tudi nove struje na pedagoškem polju. Vse stremi po napredku, po najvišji stopinji popolnosti.

Prav tako! Lepo stremljenje, vredno človeškega uma, vredno njegove narave! Dobrotni stvarnik sam ga je položil v globino naše duše, in kaj je doseglo človeštvo uprav po krščanskem napredku, vidimo najjasneje, če primerjamo sedaj tako cvetoče dežele kulturnih narodov z razmerami, ki so vladale ondi pred poldrugim tisočletjem.

Tudi učitelju je usojeno, prispevati s svojim umom splošnemu napredku. Čeprav je po svojih dolžnostih prikovan na majhen delokrog, majhno torišče, vendar ima tod — če ga je le resna volja — dovolj priložnosti, da poizkusi svoje moči v prid celokupnosti in sicer s tem, da deluje za razvoj šolstva: vzgoje in pouka.

Prav te borbe idej na pedagoškem polju morajo vzbuditi našo pozornost, nas vzpodbuditi, da jih premotrivamo s svojimi izkušnjami, jih kritično preso-jamo, skušamo doumeti njih bistvo — spoznati pravo idejo, ter jim ugladiti pot v naše šole.

Tak napredek, tak boj med starimi in novimi težnjami zdé se mi tudi reformatorična prizadevanja gledé računskega pouka na ljudskih šolah.

Razpravljati jih nadrobno, ni lahko mogoče, ker bi se nabralo snovi za celo knjigo. To tudi ni naša naloga. Ampak podati hočem le one momente preosnovnega prizadevanja, ki so merodajni za vse stremljenje, načrtati one smeri, ki so po svoji objektivnosti in praktični uporabnosti vredne resnega preudarka, in ki imajo zato gotovo bodočnost, če jih pri nas sprejmemo — ali ne.

Veliko se je storilo v tem oziru v zadnjem času. Preosnovna prizadevanja so namreč nekaj odgovor obilnim praktičnim potrebam, dokaz, da se metoda razvija, da stremi po izpopolnitvi. In to je potrebno; kajti prav metoda mora biti vzrok, da uspehi računskega pouka nikakor ne zadostujejo zahtevam; kar se naši šoli zopet in zopet očita.

Če hočemo biti odkritosrčni, priznali bomo, da je res tako in da se ne doseže, kar bi se moralo. — Izjeme so mogoče; a one veljajo le za posamezne redke slučaje. Zato pa ti ne govoré za splošne računske razmere, ampak le za izredno spretnost posameznika, ki koncem šolskega leta lahko zadovoljen reče: „Dosegel sem predpisani smoter popolnoma.“ Ne trdim menda preveč, če pravim, da so taki slučaji pri nas le redki, skoro nemogoči.

Stopimo v prvi razred. Tu se zahteva od učitelja, naj vsestransko obravnava številni krog do dvajset. Tolike snovi temeljito predelati s prvenci ni mogoče. A vendar to zahteva učni načrt. Brez površnosti ni mogoče te zahteve izvršiti. A če podlaga ni dobra, ni solidna, maje se vse, kar se zida nanjo. In tako pešamo že koj v začetku in z največjim naporom plezamo potem dalje po strmém rebbru računske znanosti. V vedni nevarnosti smo, da se nam zopet katera preveč vedra glavica ne zvrne v prepad in ji bo treba zopet kazati pot od prve stopinje navzgor. Nimamo varnih tal, zanesljivega pota pod nogami!

Ne vem, ali je bilo mnogo učiteljev srečnejših od mene. A leto za letom nisem smela zahtevati od vseh učencev, ki so vstopili v šesto šolsko leto, varnega prehoda črez desetice, zanesljivega znanja po števanke — da se torej pri merjenju in delanju nisem smela zanesti na nje — je umevno. O razumevanju ulomkov navadno ni bilo niti sledu.

Trebalo je torej, krpiti luknje, premostiti vse prepade, razjasnjevati pojme — in tako je šlo naprej — in gre naprej dotlej, da učenci ne zapusté šolo. —

Učitelja sicer tolaži zavest, da je storil, kar je v njegovih močeh — četudi ni dosegel učnega smotra. A tako prepričanje ne bo zadovoljilo vestnega učitelja nikoli. Neumorno bo iskal sredstev in novih potov, da bi zasledil vzrok javljajočim se nedostatom, da se jih ogne, ali jih vsaj zmanjša, kolikor je v njegovih močeh.

In prav taka stremjenja so preosnovni pojavi na polju računskega pouka.

Vsa preosnovna prizadevanja izvirajo iz praktične potrebe na ljudskih šolah. Želeti je le, da se na njih podlagi računski pouk postavno preosnuje.

Ta preosnova naj je temeljita; ozirati se mora torej pred vsem na učni načrt (Lehrplan).

Bistveno izboljšanje v računskem pouku je zavisno pred vsem od učnega načrta. Po njem mora učitelj urediti svojo snov. Vsled tega pa je primoran, vprilичiti svojo metodo postavnim zahtevam, ne pa v prid predmetu samemu, ki je vendar pred vsem merodajen. Če se tirja od učitelja preveč, mu je nemogoče, predelati tvarino temeljito. Hočeš — nočeš! On mora biti površen, s časom se mora tudi računati.

Prav primerno pravi k temu Braeutigam: „Der Lehrplan beeinflusst die Methode derart, dass dem Lehrer infolge des „Zu viel“ die Möglichkeit benommen ist, den Stoff methodisch so zu verarbeiten, wie es die Rücksicht auf den wünschenswerten Grad von Fertigkeit und auf die formale Bildung verlangt. Es sollte besser sein, und der Lehrplan von dem Fortschritte in der Methode beeinflusst werden. Ist auch die Methode frei, so hindert den Lehrer das vorgeschriebene Ziel an der Anwendung der wirk-sameren Methode.“

Braeutigam je tukaj zadel prvi, merodajni moment, brez katerega nam ni upati izboljšanja v računskem pouku, namreč: preosnovo učnih načrtov. Besede „infolge des Zuviel“ nam tudi povedó, kam meri njegova izprememba v prvi vrsti: Preveč se je doslej zahtevalo in sicer preveč v spodnjih razredih, osobito v prvem šolskem letu. „Die Methode kann erst zum rechten Ausbau und zur Geltung kommen, wenn das Ziel der unteren Stufen zurück-gestellt und der Lehrplan in diesem Sinne geändert wird“ pravi isti metodik.

Zanimivo je vedeti, kako si on misli izpremenjen učni načrt, da se olajša breme nižjim razredom, in še zanimiveje primerjati, kako stališče imajo v tem drugi metodiki, ki se zanimajo za pokret v računskem pouku.

Nasproti Močniku, ki tirja v prvem šolskem letu vsestransko obravnavo številnega kroga do dvajset — torej: soštevanje, odštevanje, množitev, meritev in delitev — pravi Braeutigam, da je v prvem šolskem letu mogoča le vsestranska obravnava številnega prostora do deset. Podpira pa svojo trditev, tako-le:

„Es ist ein methodischer Fehler, im ersten Schuljahre über Zehn hinaus zu gehen, denn:

1. ist diese Ordnung die natürliche Grundlage des ganzen Zehner-systems, und alle grösseren Zahlen sind im Grunde nur Wiederholungen dieser ersten Ordnung;

2. bietet dieser Zahlenraum bei allseitiger und gründlicher Verarbeitung einen so reichlichen Stoff für das erste Schuljahr, dass es nur unter denkbar günstigsten Verhältnissen gelingen kann, alle methodischen Einheiten zu behandeln. Der Zahlenraum enthält ja schon 100 einfache Sätze der Addition und Subtraktion; 45 in der einfachen Zerlegung der Grundzahlen; 63 einfache Sätze in der Multiplikation und Division; also über 200 einfache Wahrheiten

die, wenn sie angeeignet sind, erst das Rohmaterial zunächst für 90 einfache Sätze und dann für das eigentliche Rechnen, für die Stufen der Verknüpfung, Zusammenfassung und Anwendung bilden.“

V drugem šolskem letu vzame isti Braeutigam številni prostor do 100, a ne popolnoma v vsestranski obravnavi, ampak množitev, meritev in delitev omeji le na čiste desetice.

Zato pa obravnava še tudi v tretjem šolskem letu le številni prostor do 100 in sicer vsestransko. Potem še privzame osnovne pojme ulomkov.

Po njegovem načrtu bi se torej bistveno olajšalo delo v nižjih razredih.

Poglejmo dalje:

Rudolf Peerz zahteva od prvencev še manj. V prvem šolskem letu seštevane in odštevane v številnem krogu do deset.

V drugem šolskem letu seštevane in odštevane v številnem krogu 1—20 in množitev.

V tretjem šolskem letu v številnem prostoru do 100 pred vsem se- in odštevane in množitev. Na nje podlagi šele meritev in delitev.

On utemeljuje v svoji bistroumni razpravi: „Der kürzeste und sicherste Weg im Rechenunterrichte“ to razdelitev učne snovi tako-le:

„Der Zahlenraum von 1—10 muss tüchtig durchgearbeitet werden, sonst wankt der ganze Bau. Wozu das Vielerlei im ersten Schuljahre, wenn es auf Kosten der Gründlichkeit des gesammten Rechenunterrichtes geschieht. Der Rechenunterricht in der Elementarklasse muss einfach, sehr einfach sein. Alles, was Künstelei, muss ausgejätet werden, soll das gedeihen, was Leben verlangt.

Vervielfachen und Enthaltensein gehören nicht in die Elementarklasse. Wer sie hineingebracht hat, dem wird die Geschichte der Pädagogik für diese Tat gewiss keinen Denkstein setzen; denn der hat es verschuldet, dass die Neuschule den ihr gemachten Vorwurf, sie habe mit dem Vielerlei die Gründlichkeit ausseracht gelassen, betreffs des Rechnens nicht niederkämpfen kann.

In drugej: Und wenn das Vielerlei (misli tukaj na prvo šolsko leto) in der Tat die spätere Arbeit erleichterte! Was nützt das 1×2 , 1×3 etc., wenn wir es nicht vollständig bringen können. Halbe Arbeit ist schlechter als keine Arbeit. —

Kann man dem Geiste des Elementarschülers zumuten, dass er auf einmal vier — genau betrachtet — mehr Operationen erfassen soll? Welche Mutter wird dem Kinde schon in den ersten Wochen die schwerst verdaulichen Speisen vorsetzen.“

Resnično povdarja: „Das Vervielfachen ergibt sich im Zahlenraume 1—100 spielend, und aus ihm unmittelbar das Enthaltensein. Wozu also die kleinen Leute schon im ersten Schuljahre damit plagen und ihr Denken verwirren! Ich könnte dagegen wohl noch mancherlei ins Treffen führen; allein es scheint mir überflüssig, denn die richtige Erkenntnis in dieser Beziehung ist allenthalben gereift, und die Schulbehörden dürften in Bälde das Uebel beseitigen, unter dem die Lehrerschaft seufzt.“ (Str. 27.)

Mislim, da je govoril marsikateremu izmed nas prav iz srca, ko pravi: „Der Lehrer wird erleichtert aufatmen, wenn er nur das Addieren und Subtrahieren in der Elementarklasse zu bewältigen hat, weil er nun wenigstens die Möglichkeit sieht, das Ziel erreichen zu können.“

Zmerno sredino med načeli Močnika in Peerz-a zavzema prof. Lavtar v svojih zahtevah.

Slično Peerz-u zametuje principijelno v prvem šolskem letu množitev, meritev in delitev, pač pa želi, da se vzame seštevanje in odštevanje v številnem prostoru 1—20.

V drugem šolskem letu pa razširi številni prostor do 100; vzame pred vsem se- in odštevanje potem šele ostale operacije.

Směr Braeutigama, Peerz-a in Lavtarja so značilne za moderno stremenje v reformi računstva. Prva naloga jim je, olajšati breme v prvem šolskem letu; a vsak po svoje.

A. St.

(Dalje.)

Kako vzgajati mladino k delavnosti in zadovoljnosti z malim?

Med vsemi čednostmi, katere morajo stariši in učitelj vzbujati in utrjevati, stojita v prvi vrsti delavnost in pridnost, z njima v ozki zvezi pa sta skromnost in zadovoljnost. Otroci, privajeni že v prvi mladosti pridnosti in marljivosti, bodo ostali taki tudi v poznejšem življenju. Ako se učitelju posreči vneti v otroškem srcu ljubezen do dela, potem bode lahko po vzajemnem vplivu učitelja in starišev iz te ljubezni nastala neomahljiva zvestoba in vestnost v izpolnjevanju stanovskih dolžnosti, vzbudil bode vstrajnost, ki ne pozna nobenih ovir, nobenih težav. Ali ni s tem podana učencem prva podlaga, da se v njih razvije trden, možki značaj? Če se je učitelju posrečilo, pridobiti svojim učencem to čednost — ljubezen do dela — storil je s tem več za njihovo prihodnost, nego če jim obteži glavo z ogromnimi, za nje nepotrebnimi znanostimi. Pa kako je mogoče vzbuditi v njih to ljubezen, vžgati jih k pridnosti? Najprej začni učitelj pri samem sebi; kajti kar sam nimaš, ne moreš dati drugim!

Učitelj sam bodi vzgled pridnosti in delavnosti.

Z dušo in s telesom vnet za svoj poklic, bode tudi z veseljem delal in se zanj žrtvoval. Učiteljeva čilost in veselost pri obravnavanju raznih predmetov, nevsahljiva potrpežljivost s slabejšimi ne bode ostala brez vpliva na mlada srca. Niti trenutek ne sme biti učitelj raztresen, temuč vedno zbran, vedno pri delu. S tem bode dajal otrokom najlepši izgled, katerega bodo radi posnemali. Sicer je za učitelja velika naloga: biti sam posebljen vzor delavnosti. Temu je mnogo pogojev. Delati mora z veseljem! To mu je le mogoče, ako si vé vravnati svoje dolžnosti tako, da mu ne napravljajo preveč težav. Ljubiti mora v prvi vrsti izročeno mu mladino. Če je ne ljubi, naj raje pusti učiteljski stan, kajti vsak otrok čuti, kdo mu je v srcu dober,

in njegova duša se bode nehoté odprla naukom učiteljevim, kakor cvetlica solnčnim žarkom. To dosezi učitelj, potem imaš v rokah otroška srca! Učenci, ki so v ljubezni vdani svojemu učitelju, se veselo učé ter vestno izvršujejo svoje naloge. Otroci ljubijo svojega učitelja, oni ljubijo tudi njegove nauke, njegove ukaze in naloge. Izprva delajo le učitelju na ljubo, potem pa se delu tako privadijo, da kar ne morejo biti brez njega. Toliko o formalnem vplivu osebe učiteljeve v to svrhu.

Preidem na vpliv pouka samega, oziroma njegovo materialno stran.

Pouk bodi temeljit, po svoji vsebini primeren zmožnostim učencev; primerno naj se izpreminja, da vzbuja pozornost in zanimanje.

Da se učenci le taistega nauka veselo poprimejo, ki jim je popolnoma jasen, ni treba dokazovati. Umeven ali jasen pa je učencem pouk le tedaj, ako učitelj vselej postopa od lahkega do težjega, od znanega do neznanega in te prehode kolikor najbolj uravna. Učitelj se prav zamisli v otroški duh, kojemu je v razumevanje novih tvarin treba starih pojmov, ki se dajo primerjati in zvezati z novimi. V tem naj je učitelj posebno pazljiv, da preveč ne zahteva od otrok. Skrbi naj za trden temelj, potem bode deval z lahkoto kamen na kamen ter sezidal v otroški duši mogočno poslopje znanosti in npravnosti. Vesten bodi učitelj v izbiranju poučne tvarine. Loči naj potrebno od nepotrebnega, bistveno od nebistvenega, ter to podá v obliki, primerni stopinji otroškega umevanja. Naj se varuje premnogih besed, navajanja malenkosti, ki le zatemné glavno misel. Otrok naj malo vé, pa to dobro in temeljito. — Sicer pa se učitelju pri vsem trudu ne posreči, doseči zanimanja otrok (če še tako temeljito dela), ako ne zná primerno izpreminjati učne tvarine in tako pazljivosti, ki le prerada hitro opeša, vedno iznova buditi. Učitelja, ki vedno le isto poučuje, otroci kmalu ne bodo več poslušali. Ako učenci kaj že dobro znajo, naj se učitelj nikar ne boji, stopiti korak naprej. Prepriča se lahko z nekaterimi glavnimi vprašanji, kaj znajo. To bodi učitelju migljaj, da je treba podati otrokom nove tvarine. Nič ne nasprotuje delavnosti bolj nego večno prežvekovanje starih nalog, dolgočasno izpraševanje tega, kar se je že slišalo stokrat in stokrat. Izjema je računanje. Tu pa velja skoraj nasprotno. Čim bolj so si učenci svesti svojega znanja, tem bolj veselo bodo odgovarjali, tem bolj se potrudili, da prekosé drug drugega. (N. pr. pošteevanko, s katero se še radi kosajo veliki učenci.)

Učenci naj spoznajo svojo sposobnost, zadostovati zahtevam učiteljevim, in naj postanejo nekoliko samozavestni.

Da se to doseže, paziti je učitelju, da niso njegova vprašanja ne pretežka ne prelahka. Dobrim učencem stavi težka vprašanja, slabim pa lahka! Malo nadarjenega otroka spravi pretežko vprašanje ob ves pogum in ne oglasi se ti drugokrat zopet. Obratno pa, če vé učitelj modro razdeliti vprašanja po zmožnosti učencev, lahko z radostjo opazuje, kako se tudi nena- darjeni učenci živahno vdeležujejo pouka, kako pogumno odgovarjajo in z veseljem izvršujejo naloge. A tukaj se stavijo učitelju zopet nove težave.

Vprašanja (ustmena) so lahko različna, a naloge so za vse učence iste. Slab učenec se bode sicer pogumno lotil dela, a veselje ga mine, ko spozná, da ga ne more izvršiti. V kratkem vse pusti, ter se raje peča z drugimi rečmi.

Da ohraniš nenadanjene učence pridne in delavne, je treba potrpežljivosti.

Zlasti naj se učiteljeva pozornost obrača tudi do slabjših učencev, katerim naj pomaga v izvrševanju nalog.

Tak učitelj ne bode našel nikoli prazne tablice, kajti največji duševni siromak se bode poskusil v nalogi. „Saj nisem sam, g. učitelj mi bodo že pomagali“, tako si misli ter se spravi pogumno na delo. Koliko sme posegati učitelj v delovanje učenčeve, določi naj mu pedagoški takt. Preobilna pomoč utegne več škoditi nego koristiti; s to si naravnost vzgaja lenuhe. Včasih pa učitelj sam ne utegne podpirati slabjših učencev, tako n. pr. v enorazrednicah, kjer mora vsak trenutek vporabiti v neposredni pouk različnih oddelkov. V teh slučajih pomagaj si učitelj s takozvanimi pomočniki t. j. dobrimi učenci, ki jih postavi slabjšim na stran. Vsekako pa mora imeti učitelj v teh slučajih pazljivo oko; kajti slabe naloge, nedostatni odgovori niso vedno pojav nenadarnosti in duševnega uboštva. Le prepogosto izvirajo iz lenobe in zaspanosti duha. Nadalje lahko opazuje, da se pridnim in marljivim učencem sčasoma ohladi navdušenje, s katerim so se vdeleževali pouka. Katero je sredstvo, dramiti malomarneže in si pridne učence ohraniti vse leto delavne in marljive?

To je v prvi vrsti modra uporaba hvale in graje in odlikovanje vzornih učencev.

Kar je cvetki jutranja rosa, to je pridnemu učencu pohvala iz učiteljevih ust. Pohvala učenca osveži in ojači, ter mu vedno iznova podžiga pogum in sklep, da vstraja v pridnosti in marljivosti. Vzradostila bode pohvala dobrega učenca, a kakor žrjavica bode pekla lenuha.

Tudi zanikrnež si misli, kaj pa, če bi se tudi jaz tako obnašal, da ne bom vedno grajan, temveč, da bode zadela tudi mene beseda pohvale, pogled zadovoljnosti. Poboljšal se bode. Učiteljevo bistro oko mora to koj opaziti in mu biti povod majhnega priznanja. To daje pogum! Smelo trdim, da si učitelj na tak način vzdrami večino lenuhov. Še več pa, kakor prijazna beseda pomaga odlikovanje vzglednih učencev. Podobica, katero si nese deček na dom, da jo pokaže starišem, zelo podpira prizadevanje učiteljevo. Pa le ne preveč, ne pohvale, ne odlikovanj! Drugače se otroci temu vzgojivnemu pripomočku tako privadijo, da postane popolnoma brez vsega upliva. Preogosta pohvala in graja ne koristi ničesar.

— z —

(Konec prih)

Slovstvo.

Knjige „Slovenske Šolske Matice.“

III. Učne slike k ljudskošolskim berilom. I. del. Če sploh veselo pozdravljamo sleherni gibanje na polju vede, se tembolj vzradostimo vsakega novega pojava v pedagoškem slovstvu. Saj pedagogika zelo mnogo pomore k omiki in izobrazbi ljudstva. Zato tudi z veseljem pozdravljamo delovanje „Slovenske Šolske Matice“. Zlasti ji bode učiteljstvo hvaležno za zbirko „Učne slike k ljudskošolskim berilom.“ Pred seboj imamo prvi del: „Učne slike k berilom v Začetnici in Abecedniku.“ Uredila sta knjigo ravnatelj H. Schreiner in profesor V. Bežek; sestavki pa so raznih pisateljev in pisateljic.

Učne slike so osnovane na Herbert-Zillerjevih formalnih stopnjah. Posamezne med njimi so različne vrednosti. Celo razprave istega pisatelja niso enake gledé na metodično dovršenost.

V razpravah se nahajajo pogosto izvrstne misli. Tvarina za pripravo je v posameznih slikah skrbno zbrana. V podavanju, v besedni in stvarni razlagi je često poznati zvedenega učitelja, ki se zna vglobiti v otroško mišljenje. Večina spisovnih vaj ustreza zahtevam modernega spisovnega pouka. Jezik je čist in pravičen.

Gotovo bode knjiga dobro služila učiteljem-začetnikom, a tudi starejši učitelji jo bodo s pridom uporabljali pri svoji pripravi na pouk.

Navzlic tej rabljivosti moramo vendar omeniti nekatere pomanjkljivosti, ki smo jih našli v knjigi.

Formalne stopnje so dandanes še problem, o čegar vrednosti in praktični rabljivosti bodo odločili še le učni uspehi v bodočnosti. Mnogi pedagogi se zavedajo njih važnosti, a vendar se v številu in razporedbi formalnih stopenj ne strinjajo. Še celo Herbertovci niso edini med seboj. Izprevideli so sami, da jenjih teorija o formalnih stopnjah nedostatna in marsikaj hočejo za praktično uporabo izboljšati oziroma izpopolniti.

Pri naših učnih slikah so uporabljene sledeče stopnje: Priprava, podavanje, uglašanje ali druženje, povzetek, vaja in uporaba. A psihologiški in logični pomen druge in tretje stopnje nista prav jasno izražena in

zato so tudi operacije, ki pripadajo tem stopnjam, nekoliko zmedene. Med podavanje je n. pr. uvrščeno večkratno čitanje. A vaja v čitanju bi bila boljše na mestu pri peti stopnji. Kdaj čitamo izrazito, deklamujemo pravilno, če ne takrat, ko smo se popolnoma vglobili v predmet! Pomen besed, rekel; kraj, čas, značaj oseb, namen pisateljev z eno besedo berilni sestavek mora biti učencu popolnoma jasen, potem bode lepo čital. Pri nekaterih učnih slikah je opetovano čitanje popolnoma opuščeno (št. 5. 42), pri drugih je pridruženo četrti stopnji (št. 8).

Prav tako je nekoliko prisiljena razdelitev druge in tretje stopnje. Na drugi stopnji se imajo raztolmačiti besede, rekla in stvarne razmere, na tretji stopnji pridejo na vrsto: kraj in čas dejanja, označevanje oseb. Ali niso to tudi stvarne razmere? Nejasnost teh dveh učnih stopenj povzroča največ nedostatkov pri obravnavi beril. Ena razprava (št. 17.) ima na tretji stopnji nadaljevanje razlage stvarnih razmor, torej le nadaljevanje druge stopnje; druge (št. 8., 42.) le ponavljajo, kar se je preje obravnavalo.

Sploh se ne dajo vsa berila obravnavati po vseh formalnih stopnjah. To so menda čutili tudi pisatelji. Pri učni sliki št. 36 je opuščeno uglašanje, pri drugi (št. 14.) pa so druga, tretja in četrta stopnja skraćene v eno, pri tretji (št. 33.) manjka jedra.

Včasih manjka pri posameznih učnih slikah napoved učnega smotra ali pa je ta smoter presplošen. V učni sliki: Kje je ljubi Bog doma? je n. pr. napovedano le razvijanje moralnega jedra.

Mnogo bi razprave pridobile, ako bi se na pripravljani stopnji podala situacija. Koliko življša in zanimivejša bi bila priprava za učno sliko „Tolažba“ (št. 10.), če bi učitelj opisal žalosten prizor, ko so ubogemu dečku pokopali drago mater.

Spisovne in govorne vaje koncem učnih slik so semtertje sestavljene po obrabljenih vzorcih in zato jim nedostaje prave vrednosti. Včasih je najti med njimi celo kakšno nezmisel n. pr. v učni sliki „Jurče in starček“ (št. 16, str. 51). Jurče je zasmehoval starčka, potem je šele starček prišel mimo hiše. Prazna

je tudi spisovna vaja v razpravi „Zaslužena kazen“ št. 28, str. 83. Otroci naj si zapomnijo krstna imena s končnico „ko“. Čemu prav te? Pri učni sliki „Uganka“ (št. 26, str. 78) je sledeča ustna vaja: „Zapovejte součencu, naj ukaže dekli naj teče kruh psu, naj teče za zajcem!“ V kakšni zvezi pa je ta ustna vaja z uganko „Pajek“?

Tudi nekaj slovniških in tiskovnih napak smo zasledili; a bodi dovolj.

Vse te pomanjkljivosti seveda ne vzamejo knjigi njene praktične vrednosti. A v prihodnjem zvezku se lahko marsikaj popravi. K sklepu bi želeli, da zlasti naše opazke o formalnih stopnjah spodbudé kakega strokovnjaka in o njih še kaj več izpregovori.

Šolske vesti.

Razpisane učiteljske službe. Na dvorazrednici v Begunjah pri Cerknici je razpisano mesto nadučitelja. Prošnje do 21. junija na ces. kr. okr. šolski svet v Logatcu. V Stari Loki in Skrilju pri Kočevju sta razpisani učni mesti. Prošnje na ces. kr. okrajni šolski svet v Kočevju. — Štajersko. Na enorazredni utrakvistični šoli v Št. Jerneju (II. plačilni razred) ob Moti je razpisano mesto učitelja-voditelja. Prošnje do 15. junija na krajni šolski svet v Št. Jerneju. — Koroško. Razpisana so mesta učiteljev na šolah v Šmohoru do 25. maja, v Št. Jakobu v Rožu do 24. maja; v Dobrlivasi in Prevaljah za učiteljici, v Črni in Krejancih za učitelja do 25. maja; v Spodnjem Dravogradu do 10. junija; v Medgorjah do 25. maja. V nobenem (!) teh razpisov ne zahtevajo znanja slovenščine!!

Izkušnjo učne sposobnosti so v preteklem mesecu naredili pri goriški slovensko-nemški komisiji naslednji učitelji in učiteljice: Obizzi markeza Teodora (s slovenskim in nemškim učnim jezikom in italijanščino kot predmetom), Kette Franc, Tavželj Jožef, Bukovec Leopoldina, Gregorič Olga, Hočevar Marija, Legat Albina, Noll Marijana in Šibovec Marija (s slovenskim in nemškim učnim jezikom), Zajec Helena (s slovenskim učnim jezikom in nemščino kot predmetom). Schlajpach

Josipina (z nemškim učnim jezikom in slovenščino kot predmetom) ter Kutin Anton in Jonke Julija (z nemškim učnim jezikom).

O ustanovitvi nove mestne dekliške osemrazredne ljudske šole je razpravljal občinski svet ljubljanski v seji dne 6. maja. Poročevalec je bil občinski svetnik ravnatelj Šubic. Poročilo navaja: Ljubljana ima dosedaj eno edino tako šolo, to je osemrazredno slovensko dekliško ljudsko šolo pri sv. Jakobu, vse druge deklice se šolajo v zasebnih zavodih (Uršulinke, Lichtenthurnov zavod itd.). Ta šola obstoji trinajsto leto, a ima že deset let vzporednice, v letošnjem šolskem letu že celo osem vzporednic. Šola je že sedaj prenapolnjena, dasi se je šele otvorilo novo poslopje. Število učenek raste rapidno z vsakim letom. L. 1900./01. jih je bilo 541, leta 1901./02. že 609, v letošnjem šolskem letu pa 773. Zaradi tega so razmere že pravzaprav sedaj nezakonite ter nasprotujejo pedagoškim in zdravstvenim ozirom. Pri tem je treba upoštevati veliko oddaljenost učenek. Voditeljica je preobložena s posli, ker mora razen vodstva imeti tudi predpisane učne ure. — Župan priznava v dopisu potrebo nove dekliške šole, ker sedaj poučujejo tri petine vseh ljubljanskih učenek redovnice, kjer je pouk v kljub vsem pravilom le več ali manj enostranski (!). Potrpeti pa bo treba vendar do leta 1906 ko bo

mestna hranilnica po svojih pravilih dala mestu polovico svojega čistega dobička. Z ustanovitvijo nove šole bi trebalo tudi novega poslopja, ki bi veljalo do 160.000 K. — Poročevalec pripomni, da pride v tukajšnji stari gimnaziji na učenca manj zračnega prostora kakor na učenko v dekliški osemrazrednici. — Šolski odsek se pridruži županovemu dopisu ter predlaga za sedaj ustanovitev odkloniti. Občinski svet je predlog sprejel.

Uradno zborovanje združenih šolskih okrajev Brežice, Kozje in Sevnica bo dne 18. julija v Vidmu. Na dnevnem redu so sledeče razprave: 1. Kako naj zbuja in goji šola pri otrokih čut za lepo in plemenito (gdčne Schubert, Berlic in

Lunder). 2. Katere prednosti in pomanjkljivosti se nahajajo pri Jungejevi in biološki metodi? (Učni poizkus po biološki metodi. Poročajo Pulko, Šket, Medved.) 3. Ljudskošolski učitelj kot čebelar; njegovo delovanje v tej stroki glede postavljanja in oprave čebelnjaka in negovanja čebel. (Mešiček, Rauter, Hočevlar.) 4. Kako naj se šolski prostori snažijo, prezračujejo in kurijo, da se uveljavijo obstoječi higijeniški in zdravstveni predpisi? (K temu se izdela red za šolske slugе. Poročajo Moric, Pečnik, Weber.) 5. Ocena zgodovinske in pripovedne snovi za domovnanski pouk, ki so jo zbrali: Knapič, Skalovnik in Brinar.

Drobtine.

Občni zbor »Slomškove zveze«. Vsled ugovora nekaterih članov in težkoč, ki so se zadnji čas pojavile, občnega zbora binkoštni ponedeljek ne bo. Vrš pa se ta dan odborova seja ob 4. uri popoldne. Ker so na dnevnem redu važne točke, zato je želeti, da se odborniki seje gotovo udeležé. Kraj in čas zborovanja se bode takrat končno določil. Fr. Jaklič, predsednik.

Kaznovanje učencev nadaljevalnih šol. Razsodbo, ki je za učitelje in učence velike važnosti, je nedavno proglasilo nemško državno sodišče. Nek učenec obrtne nadaljevalne šole ni hotel ubogati, ko mu je učitelj velel, naj gre iz klopi. Ko ga je hotel s silo iztirati, se je uprl. Dogodek se je naznanil sodišču. Državni pravdnik je stavil kazenski predlog zaradi upora proti državni oblasti. Sodišče je spoznalo obtoženca krivim in ga obsodilo na štirinajst dni ječe. Oče je vložil priziv na državno sodišče, kateri je bil pa za-

vržen. Najvišja inštanca se je opirala na razlog, da je učitelja smatrati uradnikom, da je upor proti njemu, kedar izvršuje službo, smatrati za upor proti državni oblasti.

Zastopniki učiteljstva v deželnih šolskih svetih. Že dokaj stara je zahteva, naj bi si učiteljstvo samo izvolilo svoje zastopnike v deželni šolski svet. Sedaj je upanje, da se ta zahteva uresniči. Šolski odsek državnega zbora je imel 11. marca sejo, v kateri se je sklenilo prosto volitev učiteljskih zastopnikov v dež. šol. svetih priporočati. Zbornica bode gotovo pritrdila temu sklepu. Ker je tudi vlada pripravljena zahtevi ugoditi, bode novi zakon kmalu uveljavljen.

Telesna kazen v šoli. V mestu Boston (Amerika) je v šolah še vpeljana telesna kazen. Nadzornik je samozavestno poročal v šolskem odseku, da se je to kaznilno sredstvo v preteklem letu uporabilo v 8055 slučajih.

Možitev učiteljic. V tej zadevi je nižjeavstrijski deželni šolski svet vprašal okrajne šolske svete za njih mnenje. Vsi okrajni šolski sveti razun enega v Neunkirchen so izjavili, naj se možitev učiteljic smatra za službeno odpoved. Okrajna šolska sveta Horn in Hietzing sta še dostavila, naj se ob tej odpovedi nazaj plačajo vloženi doneski za penzijski fond. Dunajski okrajni šolski svet je sklenil, da se obdavčijo vse doslej omožene učiteljice in iz te svote plačajo suplentinje ob času, kadar so učiteljice radi materinstva zadržane poučevati.

Čuden davek za vzdrževanje šol. Vlada v državi Kansas, severna Amerika, je izdelala osnovo, kako naj se obdačijo neoženjene osebe. Vsak zdrav in neoženjen moški ima med 40. in 65. letom vplačevati letnega davka 25 dolarjev. Isto velja za neomožene zdrave deklice med 30. in 50. letom. Izvzete so one ženske, ki podpirajo svoje družine ali pa so učiteljice. Po tem zakonu državni uradniki nad 40. letom, če ostanejo neoženjeni, ne dobé povišanih plač. Svota, ki se iz tega davka nabere, se porabi za vzdrževanje šol.

Naučni izlet. Pripravnice samostanskega učiteljišča usmiljenih sester v Zagrebu so napravile pretekli mesec daljši izlet. Pod vodstvom superiorja usmiljenih sester g. Matija Seigerschmieda in sester učiteljic Valerije, Vincencije in Ignacije so obiskale Ljubljano, Postojno, Reko, Trsat in Opatijo. Izlet je trajal tri dni.

Dne 16. majnika so šli zagrebški pripravniki na tretji letošnji naučni izlet. Na čelu so jim bili: ravnatelj Karol Matica in učitelja Josip Kirin in Stjepan Šmid. Obiskali so Maribor, Celovec, Bled, Bohinjsko Bistrico, izvir Savice, Ljubljano, Postojno in Reko. Ekskurzija se je završila 23. majnika.

Knjižnica za slepce. Kongresna knjižnica v Vašingtonu ima poseben oddelek za slepce, katerim je odločena tudi posebna bralna dvorana. Ta je odprta od 9. ure zjutraj do 4. ure popoldne. Leta 1898. je imela knjižnica za slepce že precej veliko število spisov z izbočenim tiskom in sicer: knjig 219 zvezkov, muzikalij 50, zemljevidov 40, časnikov 78 števil, tednikov 166. Vsako leto se pridene veliko število novih del. Slepim bralcem so med drugimi pristopni sledeči pisatelji: Cervantes, Defoe, Goldsmith, Bulwer, Hawthorne, Soutt, Kipling, Cooper; pesniki: Bryant, Holmes, Longfellow, Moore i. dr., komponisti: Händel, Chopin, Mendelssohn, Schubert, Beethoven; tudi Wisemanova „Fabiola“ je med knjigami. Več časnikov v pisavi za slepce je na razpolago, med njimi „The Catholic Transcript“. Število slepih bralcev je znašalo l. 1897—1898 479, 1899—1900 jih je bilo že 1233, 1900—1901 že 560 več kot prejšnje leto. — Petdeset plemenitih gospej v Vašingtonu se je posvetilo postrežbi slepcev in jih privaja v knjižnično poslopje pa zopet domov. Z radovoljnimi prispevki se plača vožnja na električni železnici za one slepce, ki stanujejo izven mesta. Poleg tega se vrše predavanja za slepce v dobi od septembra do junija. Leta 1900/01 jih je bilo 188.

Odkritje nagrobnega spomenika rajnemu c. kr. učitelju Antonu Božiču se je vršilo dne 14. maja t. l. na idrijskem pokopališču. Ob 11. uri je daroval gospod c. kr. katehet Fr. Oswald v pokopališki cerkvi sv. mašo ter po sv. maši opravil molitve za mrtve, ob grobu pa se je spominjal rajnega tovariša g. učitelja Lovro Perko iz Gorenjega Logatca.

Šolstvo na Češkem. V deželah krone svetega Vavla na Češkem, v Šleziji in Moravi je 8352 ljudskih šol, 22.626 učiteljev, 1,386.470 šolskih otrok. Po narod-

nosti je bilo 4903 čeških šol, 3240 nemških, 149 poljskih. Ako bi vladala enakopravnost, bi morali imeti Čehi 5226, Poljaki 208 a Nemci 2922 šol. Definitivni učitelj II. razreda dobi 1200 K plače, po desetih letih nepretrgane in marljive službe je imenovan učiteljem I. razreda z 1600 K plače. Poleg tega ima pravico do 6 kvin-kvenij po 200 K. Učitelji in učiteljice imajo enako plačo.

»Analfabeti« na Koroškem. Po poročilu vojaških oblasti je bilo l. 1902. na Koroškem 866 fantov potrjenih k vojakom. Med njimi je bilo 25, t. j. 2,9 % »analfabetov«, t. j. takih, ki ne znajo ne pisati ne brati. Ti spadajo v šolske okraje: Špital 1, Št. Vid 3, Celovec-okolica 4, Volšberg 6, Velikovec 11. Zadnja številka tudi kaže »ljubezen« šolskih uradov do Slovencev!

Odredba za učiteljice. Šolski odsek budapeštanskega glavarstva je izdal odlok na ravnatelje ljudskih šol, v katerem prepoveduje učiteljicam v šolskih prostorih nositi gizdavo obleko. »Učiteljice, veli odlok, morajo nastopati v šoli v preprosti obleki. Naj ne nosijo obleke z dolgim vlekom in se naj sploh čuvajo, da ne vzbujajo pri učenkah s svojim izgledom preveliko nečimernost ali težnjo za njo. Zaradi tega se zabranjuje »presijajna oprava, prašek za lase, uporaba parfuma in uporaba ročnih ogledal v navzočnosti otrok.« »Ta ukaz« veli naredba, »se morda smatra neznatnim, a vendar ni. Kasnejša propalost več kot ene deklice ima svoj izvir v vtisih, ki jih je prejela od učiteljice ob takih prilikah. Na tak način se vzbujajo v duši siromašnega otroka želje, katerih ne more zadovoljiti s poštenim življenjem. Razun tega zahteva omenjeni odlok, da učitelji pazijo na svojo zunanjščino, in zlasti naj skrbé, da so čisti. V šolskem poslopu naj ne pušijo, razun v konferenčni sobi. Naposled se zahteva,

da so učitelji med seboj složni, ker se samo tedaj lahko doseže popoln smoter šolske vzgoje.

Šolstvo na Bolgarskem. Zanimivo je opazovati pokret bolgarskega šolstva. Sedanji šolski zakon je v veljavi izza 1. septembra 1882. Število ljudskih šol znaša sedaj 4507, izmed teh jih je 1444 zasebnih. Učiteljskih oseb je 4587, med njimi 1260 učiteljic. Stroški za šolstvo znašajo okoli 7.530.500 frankov na leto.

Preiskave o sluhu šolskih otrok. Zdravniki na Nemškem so preiskujé posluh šolskih otrok našli, da skoraj četrtina šolskih otrok slabo sliši. Taki so otroci, kateri na obe ušesi šepetanja nad osem metrov daleč ne razumejo več. V največ slučajih se to ni vpoštevalo in se zato ni prav postopalo z otroči, ki težko slišijo. Zato bi bilo potrebno otrokom, ki vstopijo v šolo tudi posluh preiskati in to preiskavo včasih pozneje ponoviti.

Šolstvo na Francoskem. Francoska vlada potrebuje zdaj mnogo učiteljev, ker je pregnala redovnike. A plača jih vendarle zelo slabo. Zato jih primankuje vsepovsod. Zbornica je sicer sklenila neko resolucijo za učitelje, v kateri jim izraža svojo zahvalo za njihovo zvestobo do Francoske in republike in pozivlje vlado, naj stori potrebne korake, da se izboljša njihov gmotni položaj, a storilo se ni ničesar, da se to izboljšanje izvrši. S tako tolažbo seveda revnim učiteljem ni pomagano. Če bode hotela vlada dobiti mesto redovnikov svetne učitelje, jih bode morala tudi pošteno plačati. Doslej je predloženih več projektov, a ne vé se, kateri izmed njih bode obveljal. Štirideset do šesdeset milijonov frankov bode vsakako treba potrošiti za regulacijo.

A tudi drugi stroški za šolstvo na Francoskem zdaj silno naraščajo.

V samostanih se je zastonj šolalo 1.600.000 otrok. Ti padejo seveda zopet

na državo. Če računamo šolske izdatke za vsacega otroka po 30 frankov na leto, nam da to vsoto 48 milijonov. K temu računa vlada sama še, da bo treba šolskih poslopij za 37 milijonov frankov. — Vsa ta bremena se bodo sedaj zvalila na davkoplačevalce.

Počitniški tečaji za učitelje. Kakor na Nemškem se bodo tudi na Dornbirnu na Predarlsem letošnje počitnice vršili izobraževalni tečaji za učitelje in sicer od 3.—26. avgusta. Učni predmeti bodo: uvod v modroslovje (27 ur), narodno gospodarstvo (27 ur), nauk o toploti (18 ur), organska kemija (17 ur), uvod v sistematiko botaniko (18 ur), zgodovina Evrope 1825—1848 (18 ur), nemško slovstvo v drugi polovici 19. stoletja (18 ur). Honorar znaša za člane učiteljskega izobraževalnega društva 20 K, za nečlane 40 K. Prijave za počitniški tečaj so poslati s polovičnim honorarjem vred pod naslovom: Jožef Kreitsch, učitelj na Dunaju XVII/3, Leopold Ernstgasse 44. Stroški za stanovanje bodo znašali 10—14 K, 50 stanovanj bode brezplačno na razpolago.

Olajšava pri zrelostnih izpitih. Z ozirom na okolnost, da oni dijaki, ki propadejo pri jesenskih zrelostnih ali ponavljavnih izpitih, izgube celo leto, je odredil naučni minister po zaslišanju srednješolskih ravnateljev, da se splošno dopusti ponovitev izpitov koncem prvega tečaja naslednjega šolskega leta. — Isto velja za ponavljalne izpite.

Shod kranjskih srednješolskih ravnateljev se je vršil 21. aprila v tukajšni realki pod predsedstvom šolskega svetnika dr. Junovića. Udeležili so se ga ravnatelji dr. Detela, Levec, Pirc, Senekovič, Wiesthaler, in Wolsegger.

Razpisane učiteljske službe. Do dne 17. junija je razpisana služba nadučitelja na trirazrednici v Žireh in učitelja na štirirazrednici v Senožečah. Do 19. junija je popolniti mesto prov. učitelja na enorazrednici v Ubeljskem, dne 20. junija pa učitelja-vodje na enorazrednici pri sv. Jakobu ob Savi.

Ženske v državni službi. Pred kratkim je izšel zanimiv spis o nastavljenju žensk v državnih uradih v Avstriji. Naj več jih je pri pošti. Od l. 1873. do leta 1899. je naraslo njih število od 545 na 5166. L. 1873. je bilo 8% žensk med uslužbenci, a sedaj jih je nad 40%. Plača žensk je največja 1900 kron. V državni službi pri telefonu in telegrafu jih je nad 3000. Delavni čas je 6 do 7 ur na dan a plače imajo 60 do 70 kron. Vsled možnosti izstopa v prvih šestih službenih letih 41% žensk, potem pa 28%. Pri železnicah je pri blagajnah in po pisarnah nastavljenih 481 žensk. Pri dunajskem policijskem ravnateljstvu je nastavljenih 91 žensk. Kar se tiče plače, so ženske v Avstriji za 46—75% slabše plačane nego na Bavarskem in Wirtemberškem.

„Slovenski učitelj“ izhaja dvakrat na mesec (1. in 15.).

Cena mu je na leto 5 K, na pol leta 2 K 50 h.

Urejuje in izdaje: Fran Jaklič, učitelj. — Oblastim odgovoren: Ivan Rakovec.

Rokopisi, naročnina in reklamacije naj se pošiljajo: Uredništvu „Slovenskega učitelja“ v Ljubljani.
